कर्म - प्रश्नमंजुशा 1

कर्म · 15 प्रश्न

उत्तरे ऑनलाइन तपासा
खालील लिंक उघडा किंवा QR कोड स्कॅन करा, उत्तरे निवडा आणि तुमचे गुण लगेच पहा.
https://jainprabhavana.in/quiz/2

1. कषाय म्हणजे काय आणि ते आत्म्यावर कसा परिणाम करतात?

काठिण्य: सोपे

(अ) कषाय म्हणजे बाह्य शत्रू जे आत्म्याला शारीरिक इजा करतात
(ब) कषाय म्हणजे अंतर्गत विकार जे जीवाला सांसारिक क्रियाकलापांमध्ये गुंतवून कर्मबंधनास कारणीभूत होतात
(क) कषाय म्हणजे धार्मिक विधी जे मोक्षप्राप्तीसाठी आवश्यक असतात
(ड) कषाय म्हणजे पंचेंद्रियांद्वारे होणारे बाह्य अनुभव जे आत्म्याला शुद्ध करतात

2. एखाद्या प्राण्याच्या आत्म्यामध्ये क्रोध, मान, माया, लोभ यांसारखे अशुद्ध भाव निर्माण झाल्यास काय घडते?

काठिण्य: मध्यम

(अ) आत्म्याचे कर्मांपासून मुक्त होणे सुरू होते आणि मोक्षमार्ग खुला होतो
(ब) अशुभ आस्रवामुळे पाप कर्मांचे पुद्गल परमाणु आत्म्याकडे आकर्षित होतात आणि दुःखदायक बंध निर्माण होतो
(क) शुभ आस्रव होऊन आत्म्याला पुण्यकर्मांचा संचय होतो
(ड) आत्म्यावर कोणत्याही कर्माचा परिणाम होत नाही कारण आत्मा नित्य शुद्ध असतो

3. एका व्यक्तीने दीन-दुबळ्यांना अन्नदान केले आणि तिच्या मनात खरोखरच दया व करुणेचे भाव होते. या कृतीमुळे आत्म्यावर काय परिणाम होतो?

काठिण्य: मध्यम

(अ) आत्म्याकडे पाप कर्मांच्या पुद्गल परमाणुंचे आगमन होऊन अशुभ आस्रव घडतो.
(ब) आत्म्यावर कोणताही कर्मबंध होत नाही कारण दान हे निःस्वार्थ कार्य आहे.
(क) शुभ आस्रवामुळे पुण्य कर्मांचे पुद्गल परमाणू आत्म्याकडे आकर्षित होतात आणि पुण्यबंध घडतो.
(ड) आत्म्याची संपूर्ण कर्मांपासून मुक्तता होऊन मोक्षमार्ग खुला होतो.

4. १०८ प्रकारचे आस्रव मोजण्यासाठी कोणत्या घटकांचा गुणाकार केला जातो?

काठिण्य: कठीण

(अ) ३ करण (मन-वचन-काय) × ३ योग (स्वतः-करवून-संमती) × ४ कषाय (क्रोध-मान-माया-लोभ) × ३ (संकल्प-तयारी-क्रिया)
(ब) ९ तत्त्वे × १२ भावना × १ जीव = १०८
(क) ३ काळ (भूत-वर्तमान-भविष्य) × ३६ कर्मप्रकृती = १०८
(ड) ५ इंद्रिये × ४ कषाय × ५ अजीव = १०८

5. साम्परायिक आश्रव हा कोणत्या जीवांना होतो आणि त्याचा मुख्य परिणाम काय आहे?

काठिण्य: मध्यम

(अ) कषायरहित जीवांना होतो आणि मोक्षाला कारण होतो

(ब) कषाय सहित जीवांना होतो आणि संसार बंधाला कारण होतो

(क) केवलज्ञानी जीवांना होतो आणि कर्म निर्जरेला कारण होतो

(ड) सयोगकेवली जीवांना होतो आणि आयुष्य कर्म बंधाला कारण होतो

6. एखाद्या जीवाच्या उच्च किंवा नीच कुळातील जन्माला कारणीभूत असलेले कर्म कोणते?

काठिण्य: सोपे

(अ) नाम कर्म

(ब) गोत्र कर्म

(क) आयु कर्म

(ड) वेदनीय कर्म

7. आयु कर्माचे मुख्य कार्य कोणते आहे?

काठिण्य: मध्यम

(अ) जीवाला ज्ञान प्राप्त करण्यापासून रोखणे

(ब) जीवाला एखाद्या विशिष्ट गतीमध्ये निश्चित काळापर्यंत बांधून ठेवणे

(क) जीवाच्या शरीराची रचना निश्चित करणे

(ड) जीवाला सुख व दुःखाचा अनुभव घडवून आणणे

8. मोहनीय कर्म नष्ट करण्यासाठी सर्वात मूलभूत साधना कोणती आहे?

काठिण्य: मध्यम

(अ) दररोज मंदिरात जाऊन देवदर्शन घेणे आणि पूजा करणे

(ब) 'मी शरीर नसून शुद्ध ज्ञानमयी आत्मा आहे' या भावनेची सतत सवय करणे

(क) कठोर उपवास करून शरीराला कष्ट देणे

(ड) शास्त्रांचे अधिकाधिक पठण आणि कंठस्थ करणे

9. नाम कर्माला शास्त्रांमध्ये 'चित्रकार' असे रूपक का दिले आहे?

काठिण्य: सोपे

(अ) कारण ते आत्म्याला मोक्षमार्गावर नेण्यासाठी ज्ञान प्रदान करते

(ब) कारण ते आत्म्याला संसारात शरीर, रंग, रूप, अवयवांची रचना आणि इंद्रियांची संख्या यांसारख्या विशिष्ट गोष्टी देते

(क) कारण ते आत्म्याच्या आयुष्याची लांबी निश्चित करते

(ड) कारण ते आत्म्याला सुख आणि दुःखाचा अनुभव घडवून आणते

10. कर्मपुद्गल आत्म्याकडे आकर्षित होण्यास कारणीभूत असणाऱ्या मन, वचन आणि काय यांच्या हालचालींना काय म्हणतात?

काठिण्य: मध्यम

(अ) आश्रव

(ब) योग

(क) बंध

(ड) संवर

11. एखाद्या जीवाला मर्यादित ज्ञान (जसे मतिज्ञान किंवा श्रुतज्ञान) अनुभवता येते, परंतु केवलज्ञान प्राप्त होत नाही — हे कोणत्या प्रकारच्या कर्माचे उदाहरण आहे?

काठिण्य: मध्यम

(अ) सर्व घाती कर्म, कारण ज्ञानावरणीय कर्म ज्ञानगुणाचा संपूर्ण नाश करते

(ब) देश घाती कर्म, कारण ज्ञानावरणीय कर्माच्या काही प्रकृती ज्ञानगुणाचा केवळ अंशतः घात करतात, त्यामुळे मर्यादित ज्ञान शक्य असते

(क) अघाती कर्म, कारण हे कर्म आत्मगुणांवर परिणाम करत नाही

(ड) देश घाती कर्म, कारण हे कर्म केवळ शरीरावर परिणाम करते, आत्म्यावर नाही

12. "निश्चय चारित्र" म्हणजे नक्की काय?

काठिण्य: मध्यम

(अ) बाह्य क्रिया व व्रतांचे पालन करणे म्हणजे चारित्र होय

(ब) शुद्ध उपयोग लक्षणात्मक निश्चय रत्नत्रयमयी परिणतिरूप आत्मस्वरूपात स्थिती म्हणजे चारित्र होय

(क) केवळ अहिंसा व सत्य या दोन गुणांचे पालन म्हणजे चारित्र होय

(ड) मोक्षमार्गात सम्यग्दर्शन व सम्यग्ज्ञान यांचा त्याग करून एकट्या आचरणाने मुक्ती मिळवणे म्हणजे चारित्र होय

13. एखाद्या व्यक्तीला दान करायची इच्छा असूनही ते करता येत नाही, किंवा स्वतःच्या आत्मशक्तीचा पूर्ण वापर करता येत नाही — या अडथळ्यांसाठी कोणते कर्म जबाबदार आहे?

काठिण्य: मध्यम

(अ) अंतराय कर्म

(ब) मोहनीय कर्म

(क) आयु कर्म

(ड) नाम कर्म

14. घाती कर्मांचे मुख्य वैशिष्ट्य कोणते आहे?

काठिण्य: सोपे

(अ) ती कर्मे आत्म्याच्या शरीर, आयुष्य आणि भोगांशी संबंधित असतात

(ब) ती कर्मे आत्म्याच्या मूळ नैसर्गिक गुणांचा थेट नाश करतात आणि मोक्षप्राप्तीस अडथळा निर्माण करतात

(क) ती कर्मे केवळ पुण्यकर्मांचा नाश करतात, पण आत्म्याच्या गुणांना बाधा आणत नाहीत

(ड) ती कर्मे फक्त अघाती कर्मांच्या फळानंतरच उदयास येतात

15. आत्म्याच्या मोक्षप्राप्तीच्या प्रक्रियेत 'संवर' या तत्त्वाची भूमिका काय आहे?

काठिण्य: मध्यम

(अ) नवीन कर्मांचा आत्म्याशी बंध घडवून आणणे

(ब) आत्म्याला नवीन कर्मांचा आस्रव थांबवणे

(क) आत्म्याला जड पुद्गलांशी जोडणे

(ड) जुन्या कर्मांचा उदय घडवून आणणे

उत्तरे तपासण्यासाठी

खालील लिंक उघडा किंवा QR कोड स्कॅन करा, उत्तरे निवडा आणि तुमचे गुण लगेच पहा.

https://jainprabhavana.in/quiz/2